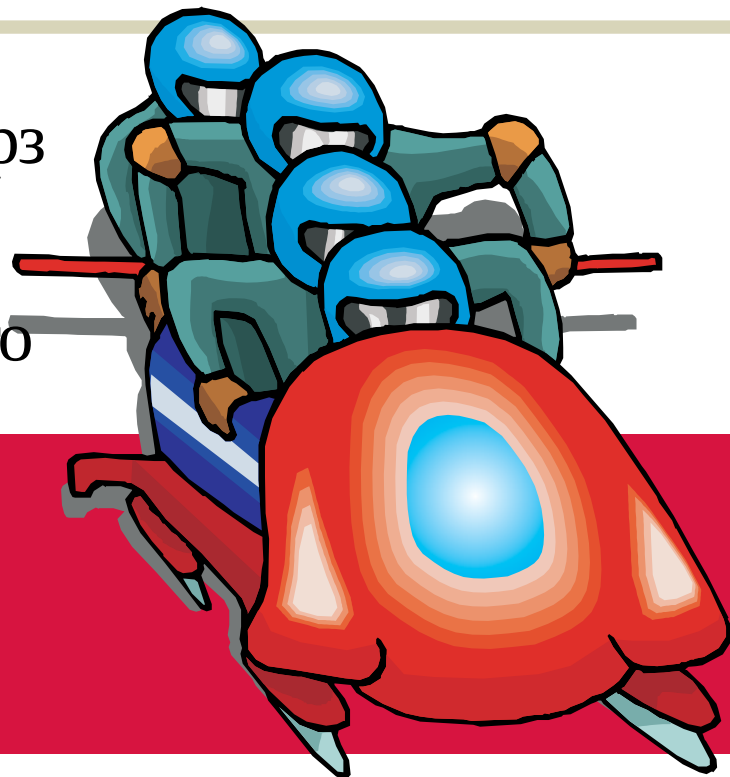

Новини ▶ 4

Лихвите по кредити и депозити продължиха да намаляват и през ноември

Новини ▶ 2

МВМД измери бърз спад в доверието към правителството

Пари BONNIER
pari.bg

Сряда

29 декември 2010, брой 248 (5059)

USD/BGN: 1.48225

▼ -0.45%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.31950

▲ +0.45%

Българска народна банка

Sofix: 369.31

▼ -0.24%

Българска фондова борса

BG40: 115.19

▼ -0.30%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

ДА ПРОДАВАШ НА ИНАТ

Търговците на автомобили успяха да увеличат продажбите си през 2010 г. Надпреварата за малкото останали купувачи обаче доведе до все по-големи отстъпки. Така в края на годината компаниите може да се окажат на загуба

▶ 10-11

Пазари ▶ 6

Борсата губи 900 млн. лв. от капитализацията си заради оттеглянето на СИБАНК

Свят ▶ 7

Русия обвини Запада, че се меси в правосъдието на страната

Годишен обзор ▶ 12-13

Таблетната (р)еволуция

Печеливш
Димитър Николов

За трети пореден път община Бургас ще приключи годината с изплатени задължения към всички свои контрагенти. Това е резултат от строгата финансова дисциплина и предприетите антикризисни мерки, обясняват от общината, в която кмет е Димитър Николов. От общинската администрация все още подготвят бюджета за следващата година. През 2010 г. Бургас беше отличен и като най-добрия град за живеене в България.

Губещ
Емил Дичев

Варненският апелативен съд остави в ареста кмета на Белослав Емил Дичев, като потвърди мярката му за неотклонение „задръжане под стража“. Според съда няма опасност той да се укрие, но има опасност да попречи на разследването и да извърши друго престъпление. Дичев беше задръжан преди няколко дни при получаване на подкуп.

Мнения

► По темата „2010 не беше годината на съдебната реформа“
► Може ли да се очакват „идеи“ от мутри, милиционери, трафиканти и ДС кадри, от чалгаджи и карьеристи, от каквито се състои ГЕРБ?

ГЕРБавия

Преди средата на мандата

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

” **Правителството на Бойко Борисов все още се държи заради бездействието на опозицията.**

Борисов все още се държи заради бездействието на опозицията.

Най-голямата грешка на опозицията е, че все още не е излъчила кандидати за президент

Мира Радева, MBMD

pari.bg Топ 3

1 2010 не беше годината на съдебната реформа. Промениите в системата все още са само на хартия, а големите идеи на ГЕРБ като тази за страховития специализиран съд малко по малко се обезличава.

2 Законът „Кушлев“, или в какво се превръщат мечтите. Проектозаконът за отнемане на незаконно придобито имущество за щастие на мнозина заседна в правната дирекция на Министерския съвет.

3 Акциите на „Булгартабак холдинг“ са заложени в КТБ. Банката бече притежава над 5% от компанията, която е прег приватизация.

Празник

► Вестник „Пари“ пожелава на своите читатели весело посрещане на Новата година! Следващият брой ще излезе на 3.01.2011 г.

MBMD: Рейтингът на кабинета рязко спада

Избирателите искат Кристилина Георгиева да стане президент

Рейтингът на правителството на Бойко Борисов рязко спада. Това сочат данните от проучване за общественото мнение на института за социални изследвания и маркетинг MBMD.

Доверието в правителството е 31%, показват резултатите. За сравнение през декември 2009 г. то е било 49%. За сметка на това недоверието в управляващите главоломно расте. В момента 65% от гражданите не вярват, че правителството ще стабилизира държавата икономически, докато през 2009 г. скептиците са били едва 42%.

Персоналният висок рейтинг на премиера Бойко Борисов също остава в миналото. Вече над 50% от гражданите оттеглят симпатиите си

към него. Тези, които все още му се доверяват, са едва 44%, докато през декември 2009 г. поддръжниците му са били 63%, показват още данните. „Хората са обезверени. Те разбраха, че очакваната промяна няма да се състои“, коментира резултатите директорът на MBMD Мира Радева.

Министри под прицел

Гражданите масово оттеглят доверието си от всички министри на кабинета Борисов без изключение, показват данните от социологическото проучване. Най-рязко пада рейтингът на финансовия министър Симеон Дянков. В момента той се ползва с доверието само на 20% от хората и с недоверието на 73% от тях. Втори в класацията е министърът на вътрешните работи Цветан Цветанов. 51% от гражданите вече не му гласуват доверие, а тези,

които все още му симпатизират, са 43%.

“Правителството на Бойко Борисов все още се държи заради бездействието на опозицията”, обясни Мира Радева. Според нея те не си вършат работата, защото им е по-изгодно да си изкарат мандата в Народното събрание, вместо да отидат на извънредни избори. “Най-голямата грешка на опозицията е, че все още не е излъчила кандидати за президент”, допълни Радева. Затова според нея кандидатът на ГЕРБ ще спечели “служебно”, независимо кой е той. 29% от анкетиранияте казват, че биха гласували за президент от редиците на управляващата партия.

Кристилина президент

30% от хората биха гласували за Кристилина Георгиева, ако тя се кандидатира за президент, сочат данните от изследването на MBMD. 28%

от тях посочват като свой фаворит за мястото Бойко Борисов, а 16% - Цветан Цветанов. Според Радева обаче нито един от тримата няма да бъде посочен за кандидат на партията. Георгиева няма право да участва в предизборната надпревара, защото не отговаря на изискването за уседналост. Борисов едва ли би напуснал премиерския пост, а Цветанов няма никакви шансове след последните си гафове, допълни директорът на MBMD.

Наравно със Станишев

Според резултатите от проучването недоверието в правителството сега се равнява на това на кабинета Станишев на същия етап (година и половина) от управлението на тройната коалиция през 2006 г. Оказва се, че в очите на гражданите кабинетът на Бойко Борисов не е постигнал повече от този на лидера

на БСП. По отношение на доверието постиженията на правителството на Борисов се доближават до тези на кабинета на Симеон Сакскобургготски. 30% от хората одобряваха политиката на царя през 2002 г., а тези, които са съгласни с тази, водена от Борисов, сега са 31%.

Персонално рейтингът на Бойко Борисов си остава най-висок сред тези на останалите министри-председатели - 44%. Той се доближава най-много до нивото на Иван Костов от 1998 г. Тогава вождът се радваше на доверието на 40% от гражданите. “Тези резултати показват, че Бойко Борисов се снижава в очите на хората. Фактът, че се доближава по популярност до Иван Костов, не му прави чест. Напротив, Костов не беше сред най-обичаните от обществото личности в кабинета си”, коментира Мира Радева.

Елена Петкова

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
liliia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanassova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филупа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирслав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg

Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
Георги ПАНАЙОТОВ - 4395871
georgi.panayotov@pari.bg
Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
Теодора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Изглица ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

” Влизането ни в Шенген зависи от политическото решение. Технически страната ни ще бъде готова през март 2011 г.

► **Цветан Цветанов**, вицепремиер

Число на деня

60 000

► домакинства в София не си плащат сметките за парно. От тях 162 гължат на „Топлофикация-София“ по над 10 000 лв., съобщи изпълнителният директор Стоян Цветанов

Погаръци

И БНТ се уреди с “извънредни” пари от бюджета

Само за последния месец кабинетът раздаде над 100 млн. лв.

В края на годината правителството, подобно на предшестващите го, развърза кесията и започна да отпуска пари въпреки бюджетния дефицит. БНТ получи допълнителна субсидия от 10 098 227 лв. за

2010 г. Средствата са за погасяване на дългове към БТК АД за разпространение на телевизионната програма, събщи пресцентърът на МС.

Как задлъжня БНТ

Още през април стана известно, че държавната телевизия трябва да плаща БТК за разпространение на шестте си програми. В

специално писмо тогавашният генерален директор на БНТ Уляна Пръмова обясни, че БНТ е натрупала дългове заради орязаната субсидия за тази година, и предложи варианти за погасяване на задълженията. Тази година държавната субсидия за “Сан Стефано” 29 е 60.088 млн. лв. Отпуснатите пари за 2010 г. обаче са с почти 22 млн. лв. по-малко в срав-

нение с 2009 г. В анализ на състоянието на БНТ, публикуван и в интернет, е записано, че в края на тази година задълженията на телевизията към БТК ще стигнат 18 млн. лв. Така допълнителните 10 млн. лв. от държавата се оказват спасителни за БНТ. Парите са от реструктуриране и икономии на разходите по централния бюджет, беше обяснено след последното правителствено заседание за тази година.

Как харченето може да песту

Правителството одобри и 10 млн. лв. допълнителни бюджетни кредити от бюджета на правителството за 2010 г. Те са за

предсрочни плащания по договори за доставка на софтуер и за погасяване на задължения от предишни години на второстепенни разпоредители. Сумата е осигурена за сметка на реструктуриране или икономия на разходите по централния бюджет за тази година.

От 2002 г. досега в държавната администрация са сключвани няколко договора за лицензиране използването на софтуерни продукти на “Майкрософт”. Целта е била администрацията да може безсрочно да ползва продуктите. По действащите договори за доставка през 2011 г. са заложили плащания, част от които може да бъдат на-

правени предсрочно в тази бюджетна година, като се ползват предвидените в договорите клаузи за отстъпка.

Широки пръсти

През декември правителството отпуска бюджетни кредити от 85.8 млн. лв. само с две свои постановления - за държавния резерв, НОИ, ДАНС, Софийския университет.

Други 4 млн. лв. бяха отпускани допълнително на Министерството на земеделието и храните и 300 000 лв. - за училищата по изкуствата. Така само за месец кабинетът “Борисов” отпуска ударно над 100 млн. лв.

Красимира Янева

18

► млн. лв. щяха да станат задълженията на телевизията към БТК

10

► млн. лв. допълнителни бюджетни кредити отпуска МС за плащания по договори

100

► млн. лв. от икономии преразпредели кабинетът “Борисов” през декември

Лег

► Ледоразбивач прокарва път по частично замръзналата река Шпрее в германската столица Берлин. Студеното време може да намали растежа на германската икономика през четвъртото тримесечие, прогнозира Фолкер Трайер, главен икономист на Асоциацията на германските търговско-промишлени палати (DINK)

СНИМКА REUTERS

Открийте равновесието с ДСК Везни

Възползвайте се от възможността на инвестициите в договорен фонд в съчетание със сигурността на депозита:

- Инвестирайте 50% от средствата си в договорен фонд и 50% в срочен депозит;
- Получавате надбавка от 0,3% над лихвата по стандартните срочни депозити;
- Избирате срока на депозита – 6, 12, 24, 36 или 60 месеца.

Подробна информация за условията по смесения депозит „ДСК Везни“ може да получите от клоновете на Банка ДСК, които дистрибутират дялове на договорни фондове или на интернет страницата на Банка ДСК (www.dskbank.bg)

Call Center: 0700 10 375 и *2375 (*BDSK)

Смесен депозит ДСК Везни

банка ДСК
Доверието е взаимно

Лихвите по кредити и депозити намаляват и през ноември

Банкерите прогнозираха тенденцията за спад да продължи и през следващата година

Лихвите по кредити и депозити продължават да намаляват и през ноември. Спад има по лихвите по всички видове заеми с изключение на корпоративните кредити в евро, показват данните на Българската народна банка (БНБ). Според bankerите вече има трайна тенденция за спад на лихвите и по кредити, и по депозити, която ще продължи и през следващата година.

По-по-най

БНБ отчита най-голям спад в цената на кредитите за домакинства. Лихвите по потребителските кредити в левове намаляват най-много през ноември в сравнение

със същия месец на миналата година. Поевтиняването при тях е с 1.20 процентни пункта до 12.40%. При най-търсените - жилищните кредити в евро, понижението на лихвите е от 0.78 до 7.88%. Лихвите по левовите жилищни заеми пък са 8.82%, което е с 0.54% по-малко в сравнение с ноември на 2010 г.

Средната лихва по левовите бизнес кредити за ноември е 9.16%, а по евровите - 8.56%. Спрямо същия период на миналата година левовите корпоративни заеми поевтиняват с 0.64 процентни пункта, а евровите поскъпват с 0.73 пункта. Банкерите обясняват това

повишаване на лихвите с действията на определени банки, които леко са повишили цената на кредитите. По думите им общата тенденция е за спад.

От централната банка отчитат спад и при лихвите по всички видове депозити. Лихвите по левовите банкови спестявания на домакинствата през ноември са с 1.81 процентни пункта по-ниски на годишна база и през ноември достигат 5.93%. Намалението на лихвите по евровите влогове на домакинствата е от 1.25 до 5.08%.

Пътят е наголу

“Ще има лек спад от 0.5 до

Защита Гарантираната сума по депозитите се вдига на 196 хил. лв.

Гарантираната сума по влоговете се увеличава от 100 хил.

на 196 хил. лв., съобщиха от Фонда за гарантиране на влоговете.

► Промяната ще влезе в сила от 31 декември.
► С увеличението се гарантира пълното изплащане на сумите по депозитите до 196 хил. лв. на едно лице в една банка.

► Няма ограничение за брой и сума на влоговете.

► Увеличението на гарантираната сума е в резултат на европейска директива от март 2009 г., според която гържавите трябва да осигурят защитата на депозитите до 100 хил. EUR.

максимум 1% на лихвите както за кредити, така и за депозити”, коментира Емил Вучков, директор “Продуктова и пазарна политика” в МКБ Юнион-банк. По думите му рисковете пред икономиката все

още не са намелели дотолкова, че да има осезаемо понижение на лихвените нива.

Виолина Маринова, председател на Асоциацията на банките в България и главен изпълнителен директор

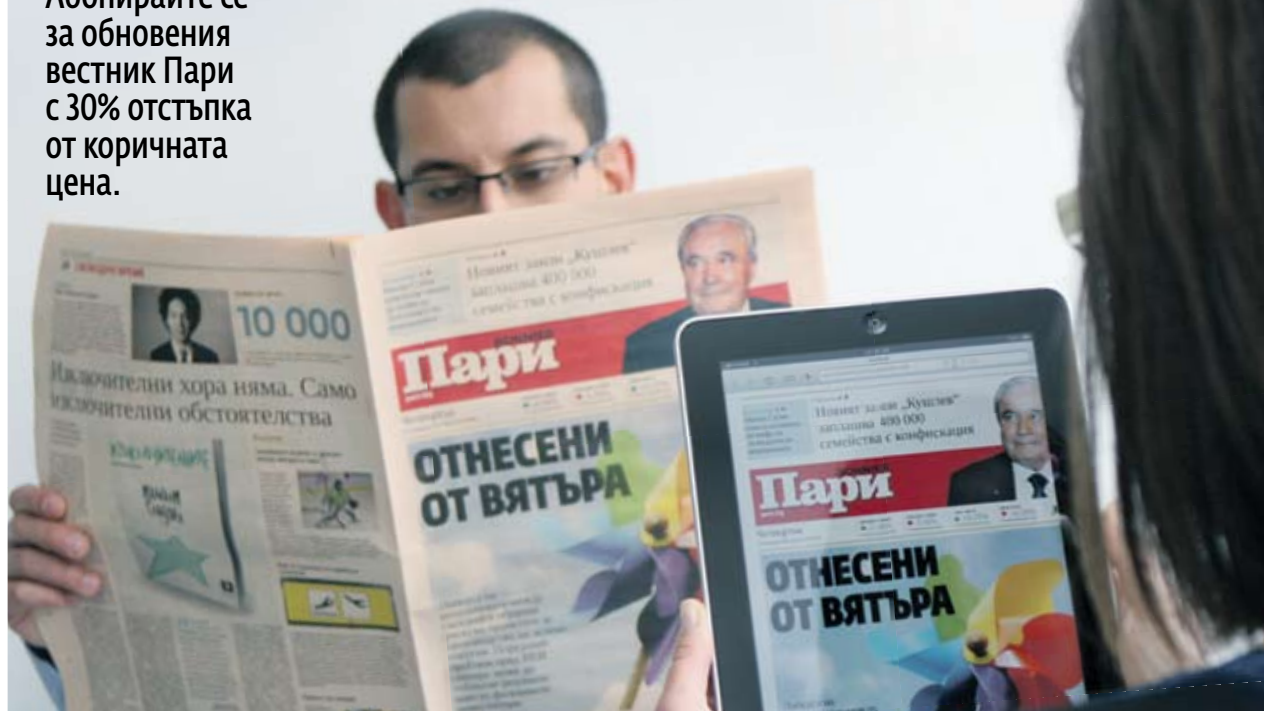
на Банка ДСК, коментира, че процесът на спад при лихвите ще продължи плавно, но банките трябва да са много внимателни по отношение на икономическата среда.

Рагослава Димитрова

Пари

ЗА БИЗНЕС МОЖЕ ДА СЕ ПИШЕ ИНТЕРЕСНО

Абонирайте се за обновления вестник Пари с 30% отстъпка от коричната цена.

ЗА ЗАЯВКИ: WEB: [HTTP://PARI.BG/STATIC/ABONAMENTNA_FORMA](http://pari.bg/static/abonamentna_forma) . MAIL: SALES@PARI.BG . TEL: +359 439 58 53

Бизнес климатът в промишлеността и услугите се подобрява

Фирмите от строителството и търговията на дребно имат най-много трудности

Бизнес климатът през декември остава без промяна, отчитат от Националния статистически институт (НСИ). През последния месец от годината има леко подобрение при промишлеността и услугите. В същото време НСИ отчита влошаване при строителството и търговията на дребно.

Отново промишленост и услуги

Показателят за бизнес климата в промишлеността нараства с 0.9 пункта. От НСИ обясняват, че това се дължи на по-оптимистичните оценки на мениджърите за настоящото и очакваното бизнес състояние на предприятията. Бизнес климатът при услугите се подобрява с 2.2 пункта. Макар че търсенето на услуги през този месец е било по-ниско

спрямо предходните няколко месеца, мениджърите от бранша са оптимисти за следващите три месеца. Влошаването при строителството е с 3.8 пункта. Строителните предприемачи коментират, че настоящата строителна активност е намалена, а прогнозите им са следващите три месеца дейността да се задържи на същото равнище. Показателят за бизнес климата при търговията на дребно намалява с 1.1 пункта.

Несигурната обстановка

Мениджърите и от четирите бранша посочват, че най-голяма трудност пред тях е несигурната икономическа обстановка. Конкуренцията в бранша води до най-много трудности в сектор услуги. Финансовите проблеми пък затрудняват най-вече фирмите от търговията на дребно и строителството, а недостатъчното търсене създава най-много неприятности на компаниите от промишления сектор.

Рагослава Димитрова

И стряскащите прогнози станаха част от споровете в здравеопазването

Кардиолозите смятаха, че около 3000 души могат да умрат от инфаркт заради ограничения достъп до съвременен метод на лечение

Около 3000 души са застрашени да умрат от инфаркт през следващата година, защото достъпът им до съвременно лечение ще бъде ограничен, предупредиха кардиолозите.

Стряскащата статистика, която изнесоха специалистите, се базира на намалените цени и обеми по клиничните пътеки на инвазивната кардиология. Средно с около 33% са занижени стойностите им, казва националният консултант по инвазивна кардиология доц. Божидар Финков. Ако през 2010 г. цените на тези пътеки средно се доближаваха до 5000 лв., то през 2011 г. те ще паднат на 4000 лв. Според изчисленията на доц. Финков по този начин здравната каса и Министерството на здравеопазването ще спестят около 25 млн. лв.

”Скъпи процедури се правят често и на здрави пациенти, без те да имат нужда от тях

Д-р Стефан Константинов,
министър на здравеопазването

от терапевтичните пътеки по инвазивна кардиология през следващата година.

Нагубане на балон

Всъщност цифрите, които дават кардиолозите, са леко преувеличени. От години се говори, че клиничните пътеки за сърдечно-съдовите заболявания са надценени. В началото на годината проверка на Изпълнителната агенция „Медицински одит“ показа, че редица лаборатории са извършвали ненужни изследвания и интервенции по скъпи клинични пътеки на пациенти със сърдечно-съдови заболявания. Одитът сочи, че много от плановите операции в областта на кардиологията са били отчитани като спешни отново с цел

пациентът да премине през по-скъпата пътека. Често болните са били подлагани на скъпи интервенции, без да бъдат извършени предварителни изследвания, които да покажат дали те наистина се нуждаят от тези терапии. Досега обаче няма наказана лаборатория заради подобни нарушения.

В името на парите

Преди няколко седмици акция на МВР и ДАНС разкри схема, при която

лекари от Ловеч са получавали пари, за да предписват скъпи кардиологични манипулации. Автобуси с пациенти са били карани в определени клиници за извършване на „животоспасяващи интервенции“. Тази информация обаче не е потвърдена официално от полицията.

Всичко това накара финансовото министерство да намали цените на клиничните пътеки по инвазивна кардиология, а също така и

да ограничи броя на пациентите, които могат да преминават по тях през 2011 г. За следващата година е осигурено лечение с първична ангиопластика (поставяне на катетър) за 2770 пациенти вместо за 5000, както беше тази година. Това според доц. Юлия Джоргова, председател на Българското дружество по инвазивна кардиология, ще доведе до социална катастрофа.

Не на същото мнение е здравният министър д-р Сте-

33

► процента ще е средното понижение на цените на клиничните пътеки по инвазивна кардиология през 2011 г.

► През 2011 г. е осигурено лечение с първична ангиопластика само за 2770 пациенти. Тази година те бяха около 5000

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

фан Константинов. „Кардиолозите са заинтересована страна и има съмнение дали сметките, които са представили, са точни. Такива скъпи процедури се правят често и на здрави пациенти, без те да имат нужда от тях“, каза той пред bTV. Въпреки това д-р Константинов призна, че са допуснати грешки при остойностяването на някои клинични пътеки, и даде обещание, че това ще бъде коригирано.

Елена Петкова

КОРПОРАТИВНО БАНКИРАНЕ
УПРАВЛЕНИЕ НА ЛИКВИДНОСТТА
КРЕДИТИРАНЕ НА ПРОЕКТИ
ФИНАНСИРАНЕ НА ЕКСПОРТА
КОНТРОЛ НА ВАЛУТНИЯ РИСК

**ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕШЕНИЯ
 ЗА ВАШИЯ БИЗНЕС**

www.ubb.bg

УОББ
 A Member of NBG Group

БФБ губи 900 млн. лв. от оценката си заради оттеглянето на СИБАНК

В петицата по капитализация има само една компания с редовно търгувани акции и това е раздираната от противоречия "Петрол"

Решението на вече едноличния собственик на СИБАНК - белгийската финансова група КВС, да отпише банката от публичните компании ще донесе загуба от 877 млн. лв. в капитализацията на Българската фондова борса. Банката все още е листвана на капиталовия пазар, но е въпрос на дни книгата ѝ да бъдат свалени и милионите да се изпарят от оценката на борсата. Пазарната капитализация не е най-важният инструмент за оценката на една борса, но е показателна доколко е развит пазарът и колко големи компании има на него.

Замръзнали гиганти

След отпадането на СИБАНК пълновластен лидер на БФБ по капитализация ще бъде Българската телекомуникационна компания. С оценка от 924 млн. лв. бившият национален телеком ще остави далеч след себе си останалите играчи. Присъствието на БТК на борсата обаче ще бъде по-скоро фигуративно, както беше и участието на СИБАНК. Причината е много проста - сделките на борсата са освободени от данъчна тежест и придобиването на акции или цели компании е много по-удобно през БФБ. Тъй като се очаква в БТК скоро да

► Сделката за последните акции на Цветелина Бориславова в СИБАНК, освен че говеде до свалянето на книгата ѝ от борсата, беше причина и за промени в надзорния съвет на финансовата институция

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

има нова промяна в собствеността, най-удобният вариант е това да стане през борсата. Точно по тази формула СИБАНК стоя цели 3 година листвана след първата сделка между Цветелина Бориславова и КВС през 2007 г., без да има редовни сделки с

акциите ѝ.

По скандалите ще ги познаете

Третата компания в листата на най-големите дружества на БФБ е раздираната от противоречия и скандали между основните собственици "Петрол". Дружество-

то, оспорвано между Митко Събев и Денис Ершов, е с оценка от 802 млн. лв. По една или друга причина това е и единствената по-активно търгувана акция на борсата от водещите дружества. Петицата по капитализация завършват фамозното АДСИЦ "Арко

► Топ 10 на компаниите по пазарна капитализация на БФБ

Позиция	Компания	Капитализация в млн. лв.
1	Българска телекомуникационна компания АД	924
2	ТБ СИБАНК АД-София	877
3	Петрол АД-София	802
4	Арко Тауърс АДСИЦ-София	682
5	ЗАД ДЗИ-София	645
6	Софарма АД-София	517
7	ТБ Корпоративна търговска банка АД-София	386
8	Химимпорт АД-София	360
9	Монбат АД-София	246
10	ТБ Първа инвестиционна банка АД-София	242

Източник: БФБ

Тауърс", собственик на кух проект за строителство на небостъргачи в София, с оценка от 682 млн. лв. и животозастрахователната компания от групата на ДЗИ, която има капитализация от 645 млн. лв. С двете дружества през 2010 г. има сключена общо една сделка за 1 акция - на ДЗИ.

Едва след тази петица от компании идва една истински ликвидна акция - "Софарма", с капитализация от 517 млн. лв. Книжката на фармацевтичното дружество се търгуват редовно и участват в изчисляването и на трите водещи индекса на БФБ.

Къде са големите

При обща оценка 11.215 млрд. лв. на цялата борса първите 10 дружества събират капитализация 5.7 млрд. лв., което е над половината. Именно слабата търговия с лидерите обаче им помага да запазят цената си. На борсата продължават да липсват големи, ликвидни компании, които освен капитализация да създават и оборот. Затова всички погледи са насочени към големите държавни компании, които според обещанията на правителството трябва да се листват. Това обаче така и не се случва. Засега...

Мирослав Иванов

Областно пътно управление - Пловдив

ОБЯВЛЕНИЕ

В качеството си на възложител на изготвения ПУП-Парцеларен план за обект: **Път II-86 Пловдив- Асеновград, участък от км 14+860 до км 25+150**, ОПУ-Пловдив организира **обществено обсъждане** на проекта, съгласно чл. 121, ал.1 от ЗУТ. Обсъждането ще се проведе както следва: **1.** За частта на територията на Община Родопи - в 10.30 часа на 12.01.2011 г. в сградата на Общинска администрация Родопи, гр. Пловдив, ул. "С. Врачански" №1. **2.** За частта на територията на Община Куклен - в 13.00 часа на 11.01.2011 г. в сградата на Общинска администрация Куклен, гр. Куклен, ул. "Ал. Стамболийски" №43 **3.** За частта на територията на Община Асеновград - в 10.30 часа на 11.01.2011 г. в зала 601, в сградата на Общинска администрация Асеновград, град Асеновград, площад "Академик Н. Хайтов" № 9.

20% от "Интеркапитал" АДСИЦ смениха собственика си на борсата

В 15 репо сделки се размениха книжа за 1.76 млн. лв.

Точно 20% от "Интеркапитал Пропърти Дивелопмънт" АДСИЦ бяха изтъргувани на Българската фондова борса. В общо 15 сделки на извънрегулаторния пазар се размениха 1.2 млн. акции за 1.76 млн. лв. Покупко-продажбите най-вероятно са репо сделки. Позицията е една от активните в този вид търговия и регулярно става приключване и ново отваряне на репа.

По време на редовната сесия на борсата бяха изтъргувани други 2340 акции на фонда за имоти. "Интеркапитал Пропърти Дивелопмънт" АДСИЦ стана първата българска компания, която започна да се търгува на Варшавската фондова борса. В края на

август дружеството направи увеличение на капитала си и успешно листва свои акции на полския капиталов пазар. Компанията стана една от серията дружества, изпитали проблеми с погасяване на облигациите си през тази година. Все пак дружеството получи

тригодишна отсрочка от кредиторите си за погасяването на задълженията по облигационната емисия за 5 млн. EUR. Облигационери-те обаче наложиха по-тежки условия по емисията. Лихвата беше увеличена с 0.5 процентни пункта, още обезпечение и временно

драстично намаление по плащанията към обслужваното фонда дружество.

"Интеркапитал Пропърти Дивелопмънт" АДСИЦ развива ваканционното селище "Марина кейп" близо до Ахелой и изгражда комплекс в зимния курорт Боровец. □

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАЯВИ
0 7001 7001
НА ЦЕНАТА НА ЕДИН ГРАДСКИ ПЛАТОВИ

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА
БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPE-IT
LIMONCI, BULGARIAN AIRWAYS
РЕЧЕНБ. СТЪРБИНО

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

► Ваканционното селище "Марина кейп" е един от основните проекти, които "Интеркапитал Пропърти Дивелопмънт" АДСИЦ развива

Русия обвини Запада, че се меси в правосъдието на страната

САЩ и Германия официално изказаха притеснения за съдебното решение срещу Ходорковски

Русия обвини Запада, че оказва натиск по делото срещу бившия петролен магнат Михаил Ходорковски. Реакцията на външното министерство в Москва дойде, след като САЩ и Германия изразиха безпокойството си от втората осъдителна присъда, която беше обявена в понеделник.

„Опитите да се окаже натиск върху съда са неприемливи“, се казва в изявление, публикувано на сайта на външното министерство. „Очакваме всеки да си гледа работата както в страната си, така и на международната арена“, пише в текста.

Заг решетките

В понеделник московски съд обяви Ходорковски и бившия му бизнес партньор Платон Лебедев за виновни за кражба на петрол от несъществуващата вече компания „Юкос“, както и за пране на пари. Присъдата по делото ще бъде обявена до дни, като Лебедев може да получи до 14 години затвор. От наказанието ще бъдат приспаднати шестте години, които шефът на „Юкос“ в момента излежава за укриване на данъци, което може да го остави зад решетките до 2017 г.

Злоупотреба с правосъдие

Няколко часа след обявяването на решението на съда Вашингтон и Берлин излязоха с официални позиции по случая. Говорителят Робърт Гибс заяви, че Белият дом е загрижен за „злоупотребата със съдебната система за нечестни цели“. „Очевидното избирателно прилагане на закона към тези лица подкопава репутацията на Русия като страна, решена да засили правосъдието“, се казва в изявлението. По-рано държавният секретар Хилари Клинтън пък подчерта, че присъдата ще окаже „негативно влияние върху репу-

тацията на Русия“.

Германският външен министър Гуидо Вестервеле сподели, че е „много притеснен“ от решението. „Начинът, по който протече делото, е изключително подозрителен и е стъпка назад по пътя към модернизиранието на страната“, заяви министърът в официално изявление. По думите му в интерес на Москва е да приеме тези притеснения сериозно и да защити правосъдието, демокрацията и човешките права.

Тест за надмощие

Самото решение на магистратите се приема за тест за надмощие между премиера Владимир Путин и президента Дмитрий Медведев. Държавният глава се беше ангажирал да проведе необходимите реформи, за да гарантира върховенството на закона в Русия и независимостта на съдилищата. В годишното си обръщение към нацията в средата на декември обаче премиерът заяви, че „мястото на крадците е в затвора“, и оприличи Ходорковски на американския измамник Бърнард Мадоф. Затова наблюдатели коментират решението на съда като победа за Путин, който се очаква отново да предяви претенции за президентския пост на изборите през 2012 г. □

2017

► е годината, през която Михаил Ходорковски може да излезе от затвора, ако му бъде определена очакваната 14-годишна присъда

► Бившият президент на бившия петролен гигант „Юкос“ Михаил Ходорковски очаква да получи още шест години към сегашната си осемгодишна присъда

СНИМКИ REUTERS

„Избирателното прилагане на закона подкопава репутацията на Русия като страна, решена да засили правосъдието

Изявление на Белия дом

„Очакваме всеки да си гледа работата както в страната си, така и на международната арена

Изявление на руското външно министерство

Североизточните летища в САЩ възобновяват работа

Проблемна остава обстановката на московските аерогари

Летищата в североизточната част на САЩ започнаха да възобновяват работата си, след като силна снежна буря предизвика отмяната на над 7000 полета в натоварения следпразничен период. В същото време обстановката на московските летища остава

затруднена след изледите се в неделя ледени дъждове.

Нормализиране

Възстановява се нормалният график на аерогарите в Ню Йорк, Бостън и Филадельфия. Летищните власти обаче предупреждават, че изчистването на всички закъснели полети вероятно ще отнеме дни. Според анализатори загубите за авиопревозвачите от бурята може да надхвърлят

100 млн. USD. Лошото време засегна и железопътния, и автомобилния транспорт по източното крайбрежие. Метеоролозите очакват по-топло време до края на седмицата, но все пак остават затрудненията със силните ветрове и натрупания сняг.

Рай за спекуланти

Обстановката на московските летища Домодедово и Шереметиево обаче остава затруд-

нена. За последния ден бяха отменени над 200 полета, което блокира хиляди пътници на двете аерогари. Има проблеми със снабдяването с вода и храна за чакащите, като според закъсали туристи цената на сандвич и бутилка вода на летището е достигнала 500 рубли (12.5 EUR). Решилите да се върнат по домовете си са изправени пред солените цени на такситата, започващи от 250 EUR. □

► Летищата в САЩ започнаха да възобновяват полетите, които бяха прекъснати заради снега

AIG получи 4.3 млрд. USD като вот на доверие от пазара

Общо 36 банки ще отпуснат заеми на застрахователната компания, след като тя си изплати дълга към Фед

Американският застрахователен гигант American International Group (AIG) подписа кредитни споразумения с 36 банки за общо 4.3 млрд. USD. Целта на компанията е постепенно да изплати получената от правителството финансова помощ и отново да стане независима частна институция. По време на кризата застрахователят получи 95 млрд. USD от финансовото министерство и Федералната резервна банка на Ню Йорк, което му помогна да избегне фалит.

Пари по условие

Съгласно договорите заемите от банките ще бъдат разпределени на три групи. AIG ще вземе 1.5 млрд. USD за срок от 364 дни и същата сума под формата на тригодишен кредит. Допълнително подразделение й за имотно застраховане Chartis ще получи акредитив за 1.3 млрд. USD. Условие за отпускане на сумите е AIG да изплати 20 млрд. USD на Федералната резервна банка на Ню Йорк до края на март. Главният изпълнителен директор на компанията Робърт Бенмоше определи

кредитните споразумения като „важен вот на доверие за AIG“. По-рано този месец пък фирмата успешно пласира облигации за 2 млрд. USD.

По план

През септември застрахователят обяви план за рекапитализация, с който да се върне към нормална дейност. Съгласно документа компанията ще използва приходите от продажба на активи и от нови емисии акции, за да изплати заема си от Фед и да помогне на финансовото министерство да се оттегли като акционер. AIG ще възстанови парите на Федералната резервна банка с приходи от продажбата на азиатската си дъщерна компания AIA и на животозастрахователното подразделение Alico. Финансовото министерство пък ще конвертира преференциалните си акции в обикновени, с което делът на държавата в компанията ще се увеличи до 92%. След това министерството ще предложи акциите си на инвеститори, което се очаква да стане през първата половина на 2011 г.

► Главният изпълнителен директор на AIG Робърт Бенмоше е убеден, че вече се вижда края на изпълнението на плана за рекапитализация

СНИМКА BLOOMBERG

SOCIETE GENERALE ЕКСПРЕСБАНК

SGAM Фонд – подфондове предлагани в България	Валута	Емисионна стойност за дата 28.12.2010 г.				Цена при обратно изкупуване (нетна стойност на активите на единица) за дата 28.12.2010 г.		
		Клас А – до 25000 EUR/USD	Клас А – над 25000 EUR/USD*	Клас В	Клас Р	Клас А	Клас В	Клас Р
SGAM ФОНД "КИТАЙСКИ АКЦИИ"	USD	25,1830	25,0619	3970,1857	397,3515	24,2144	3 930,8769	389,5603
SGAM ФОНД "АКЦИИ ОТ ИЗТОЧНА ЕВРОПА"	EUR	31,7927	31,6398	3387,6778	102,0000	30,57	3354,14	100
SGAM ФОНД "АКЦИИ ЕВРОЗОНА СТОЙНОСТ"	EUR	115,5243	114,9689	1203,1107	87,6440	111,08	1191,2	85,93
SGAM ФОНД "АКЦИИ ГЛОБАЛНА ЕНЕРГИЯ"	USD	19,8045	19,7093	1643,8053	101,3731	19,04	1627,53	99,39
SGAM ФОНД "АКЦИИ ЗЛАТНИ МИНИ"	USD	41,1404	40,9426	4242,0945	109,0173	39,56	4200,09	106,88
SGAM ФОНД "АКЦИИ НА ВОДЕЩИ ЕВРОПЕЙСКИ КОМПАНИИ"	EUR	31,6818	31,5295	989,1494	0,0000	30,46	979,36	0
SGAM ФОНД "ГЛОБАЛНИ АКЦИИ"	USD	32,2643	32,1092	1501,0620	102,0000	31,02	1486,2	100
SGAM ФОНД "АКЦИИ НА ВОДЕЩИ АМЕРИКАНСКИ КОМПАНИИ"	USD	26,9070	26,7776	1449,6429	149,1262	25,87	1435,29	146,2
SGAM ФОНД "ЕВРОПЕЙСКИ ОБЛИГАЦИИ"	EUR	41,1126	40,9121	1455,5154	0,0000	40,11	1448,27	0
SGAM ФОНД "СВЕТОВНИ ОБЛИГАЦИИ"	USD	44,0320	43,8172	1772,9059	0,0000	42,96	1764,09	0
SGAM ФОНД "ПАРИЧЕН ПАЗАР (ЩАТСКИ ДОЛАРИ)"	USD	не се предлага	15,9357	1225,2604	не се предлага	15,8564	1219,1646	не се предлага
SGAM ФОНД "ПАРИЧЕН ПАЗАР (ЕВРО)"	EUR	не се предлага	27,6553	1232,7071	не се предлага	27,52	1226,57	не се предлага
SGAM ФОНД "ИНДИЙСКИ АКЦИИ"		155,4158	154,6577	1626,3212	156,7844	151,63	1618,23	155,23
SGAM ФОНД "АКЦИИ ЛАТИНСКА АМЕРИКА"		132,5884	131,9416	1194,6234	0,0000	129,35	1188,68	0

Обявените цени са в дадената валута и са валидни за поръчки, подадени през преходния работен ден до 11:30 ч. Поръчки, подадени след 11:30 ч. се считат за направени на следващия работен ден. Мин. сума за първоначална инвестиция в SGAM Фонд "Паричен пазар - щатски долари" и SGAM Фонд "Паричен пазар - евро" клас А е 100 000 EUR/USD.

☎ 0800 18 888
http:// www.sgeb.bg

Alcatel-Lucent ще плати 137 млн. USD по дело за подкупи

Компанията постигна извънсъдебно споразумение с властите в САЩ

Технологичният гигант Alcatel-Lucent ще изплати 137 млн. USD на властите в САЩ, след като двете страни постигнаха извънсъдебно споразумение. Производителят на телекомуникационно оборудване беше обвинен, че е платил 8 млн. USD под масата в Коста Рика, Хондурас, Малайзия и Тайван, за да получи държавни поръчки. Подкупите са били дадени, преди френската Alcatel да купи щатската Lucent Technologies през 2006 г.

Псевдоконсултанти

Комисията по ценни книжа и фондови борси на САЩ (SEC) обяви, че слабият корпоративен контрол е позволил да се стигне до корупционните практики. Подразделението на Alcatel са използ-

вали подставени консултанти за „превеждането“ на парите към държавни служители в Латинска Америка и Азия. Изплатените между 2001 и 2006 г. средства или не са били документирани, или са били неправилно записани като консултантски такси. Въпреки многобройните индикации за незаконни практики управителите на фирмата не са реагирани. От Alcatel са признали, че 48.1 млн. USD от печалбата им се дължат на тези нерегламентирани плащания.

Загелени

Съгласно постигнатото споразумение фирмата ще плати 92 млн. USD за уреждане на делото, заведено от министерството на правосъдието, както и 45 млн. USD по делото на SEC. От компанията казаха, че още през 2009 г. са заделени средства за делата и санкцията няма да засегне резултатите за 2010 г.

□

Цени на петрол и петролни продукти

Table with 5 columns: Вид, Борса, Единица, Януари, Февруари. Lists various petroleum products and their market prices.

Фючърси на агрокултури

Table with 5 columns: Вид, Разновидност, Борса, Единица, Януари. Lists agricultural futures like wheat, corn, and soybeans.

Борси: CBOT - Чикагска стокова борса; CME - Чикагска търговска борса; NYBOT - Нюйоркска стокова борса; ASE - Австралийска стокова борса

Спот цени на цветни метали

Table with 5 columns: Вид, Борса, Единица, Цена, Зм. Lists spot prices for metals like gold, silver, and copper.

Цени на благородни метали

Table with 5 columns: Вид, Борса, Единица, Купува, Продава. Lists prices for precious metals like platinum and palladium.

Мерни единици: 1 бу. соя = 27.216 кг; 1 бу. царевича = 25.4016 кг; 1USD = 1 U.S. cent

Курсове за митнически оценки

Table with 4 columns: Валута, Код, За, Стойност. Lists exchange rates for various international currencies.

Валутният курс за митнически цели е курсът на БНБ определен в предпоследната сряда от месеца и публикуван този или на следващия ден...

Advertisement for Райффайзен АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ, featuring a table of various investment funds and their performance metrics.

Котировки на взаимните фондове

Large table listing mutual funds (фондове) with columns for fund name, type, price, and performance metrics.

Курсове на чуждестранни валути

Table with 5 columns: Валута, Код, За, Стойност, Разлика. Lists exchange rates for various foreign currencies.

Обмени курсове на чуждестранните валути към лева за 29.12.2010 година. Тези курсове се основават на чл. 29, ал. 2 от Закона за БНБ и референтните курсове на ЕЦБ...

Валута спрямо евро

Table with 5 columns: Валута, Код, Купува, Продава, Най-висока, Най-ниска. Shows exchange rates of various currencies against the Euro.

Най-високият курс е най-високият курс купува, най-ниският - най-ниският курс продава. Дани от 17.00 ч българско време на 28.12.2010 г.

Advertisement for УД 'ОБЩИНСКА БАНКА АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ' ЕАД, including a table of investment funds and their performance.

Advertisement for otpFund Management, featuring a table of investment funds and their performance metrics.

Advertisement for Sentinel AM, featuring a table of investment funds and their performance metrics.

Advertisement for 'Ти Би Аи Асет Мениджмънт' ЕАД, including a table of investment funds and their performance.

Отстъпките увеличиха продажно изкараха компаниите от

Обратът в тенденцията на спад през ноември не означава излизане от кризата, коментират мениджъри в бранша

Големите отстъпки за клиентите, които искат да си купят нова кола, избухтаха нагоре продажбите на нови автомобили, но ще изкарат компаниите на загуба през 2010 г. Така описа пазара на нови автомобили през изминалата година мениджъри в бранша, които в "Пари" потърси за оценка на продажбите на нови автомобили през 2010 г. Всички са категорични, че в борбата за малкото останали клиенти, готови да купуват, компаниите са се впуснали в надпревара чрез силно сваляне на цените, което масово ще изкара вносители и дилъри на загуба.

Най-трудно беше...

Първите шест месеца на отиващата си година бяха определени за най-тежкия период на пазара. Това може да се потвърди и от статистиката на Асоциацията на автомобилните производители и техните оторизирани представители в България (ААП). През

Атанас Христов
atanas.hristov@pari.bg

първите месеци на годината понижението на пазара на моменти доближаваша 50%, а след това спадове се забавиха. "Нямаше лесен месец през 2010 г. Най-трудният момент беше в средата на годината, когато осъзнахме, че предварителните очаквания няма да се оправдаят", каза Асен Асенов, изпълнителен директор на "Авто Юнион Груп". По думите на Иван Антров, бранд и ПР мениджър в "Тойота Балканс", най-трудно е било през първото тримесечие, а втората половина на годината е била по-добра. "За отделните дружества имаше различни трудни периоди. В нашата дейност има сезонност - в

първите месеци на годината пазарът е мързелив, а най-силни са последните три месеца", добави Александър Костадинов, директор Маркетинг и продажби в "Мото Пфое".

Обрат в края на годината

Понижението, които отчиташе пазарът от началото на годината, се обърна през ноември, когато продажбите на нови коли се повишиха на годишна база за първи път от началото на 2008 г. Това помогна продажбите на нови коли в България да се свият до под 30% за единадесетте месеца на 2010 г. Въпреки ръста от бранша не бързат да отворят шампанското и да обявят края на кризата на автомобилния пазар. "Повишението през ноември едва ли означава излизане от кризата, защото, за да се измъкнем от нея, трябва да постигнем около 55 хил. продадени автомобили", коментира Иван Антров. Подобно е мнението и на

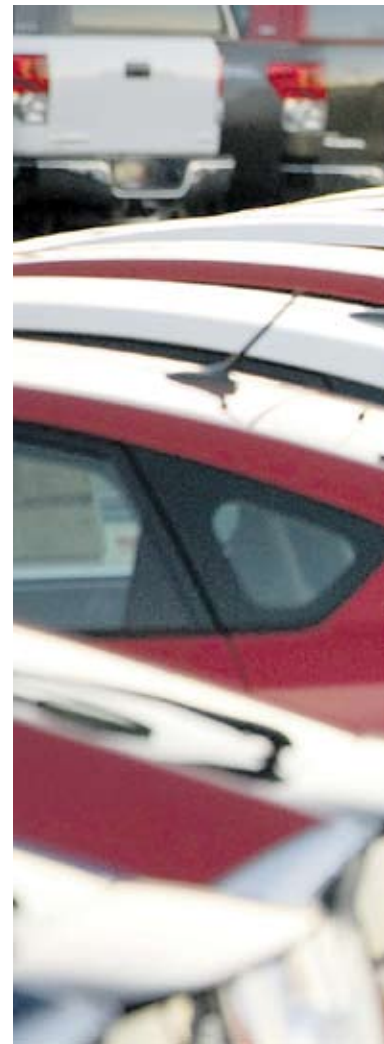
Асен Асенов, според когото повишението през миналия месец е позитивен сигнал, но за да се каже, че кризата на пазара е свършила, продажбите трябва да достигнат по-високи нива. "Ще ни се да вярваме, че ръстът през ноември е край на кризата. Този край обаче ще дойде, когато видим устойчиво повишение на продажбите 5-6 месеца подред", твърди Александър Костадинов.

Умерено оптимистични очаквания

В края на всяка година освен за равностметка идва време и за планиране на бъдещето. В очакванията на шефовете на автомобилните компании в България за движението на пазара личи умерен оптимизъм. Прогнозите са от задържане на сегашните нива до ръст от 15% през следващата година. "Много е трудно да се прогнозира в тази ситуация, но залагаме на повишение и същевременно се готвим и за

лошото", каза Александър Костадинов. По думите на Иван Антров продажбите през следващата година няма да са по-слаби от 2010 г. "В най-лошия случай ще сме на нивата от 2010 г., а в най-добрия ще видим повишение от около 5 или максимум 10%", смята Антров. Според Асен Асенов повечето очаквания са за повишение между 0 и 5%, но това е консервативна прогноза. "Ръстът през 2011 г. ще е 10-15%, а раздвижване ще има след първото тримесечие", категоричен е Асенов.

В очакване на окончателните данни за 2010 г. от бранша са на мнение, че декември също ще покаже по-високи продажби. Това ще помогне на пазара още малко да свие големите понижения от предходните месеци. Все още обаче преобладаващото мнение е, че измъкването на пазара от кризата ще е бавно заради несигурността в икономиката, което спира част от купувачите.

► Най-трудни в продажбите на

Фирмите не можеха да си позволят инвестиции

При очакван спад от 30% в продажбите през тази година и 50% през 2009 г. сумарно отчитаме понижението от 67-68% спрямо нивата от 2008 г. Видимо сме най-ударената индустрия от кризата. Изминалата 2010 г. беше трудна, защото продажбите продължиха да се движат надолу. Не може и дума да става за печалба, защото продажбите се реализираха с големи отстъпки, които бяха брутна печалба, и това донесе загуби. Подобна практика не позволява да се инвестира в другите дейности, защото фирмите не могат да си го позволят. Така страдат и клиентите, защото с продажбата на автомобилна взаимоотношението тепърва започват. Липсата на инвестиции се отразява негативно на обслужването. Отделните дружества имаха различни трудни периоди. В нашата дейност има сезонност - в първите месеци на годината пазарът е мързелив, а най-силни са последните три месеца. За някои компании бяха трудни първите месеци, особено ако не са си осигурили добри продажби в края на миналата година. За "Мото Пфое" цялата година беше

Александър Костадинов, директор Маркетинг и продажби в "Мото Пфое"

„Първите месеци на годината пазарът е мързелив, а най-силни са последните три месеца“

трудна и предизвикателна, но се гордеем с факта, че успяхме да увеличим пазарния дял на "Форд" и на дружеството като цяло. Ще ни се да вярваме, че ръстът през ноември е край на кризата. Този край обаче ще дойде, когато видим устойчиво повишение на продажбите 5-6 месеца подред. Много компании продават под себестойността, което означава, че някой си купува пазарен дял.

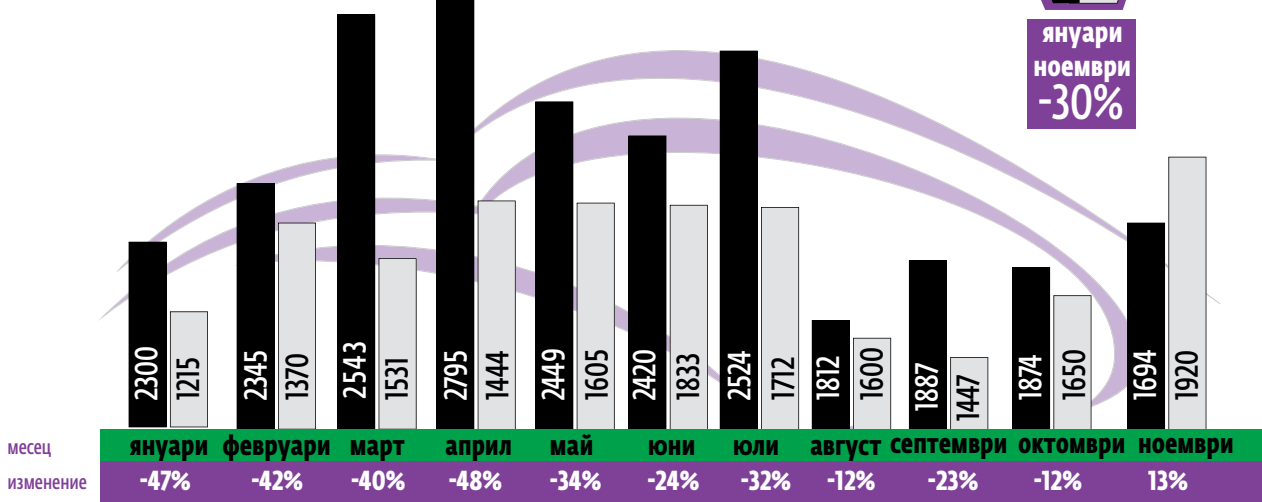
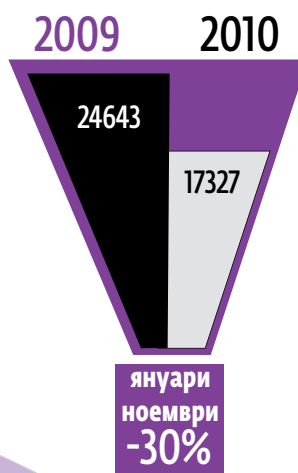
През 2011 г. ще има малък ръст. Много е трудно да се прогнозира в тази ситуация, но залагаме на повишение и същевременно се готвим и за лошото. Отлепване от дъното може да има и заради ниската база.

Леки коли, автобуси и камиони

за 2009

за 2010

Продажби на нови автомобили

Леки коли			
месец	2009	2010	промяна
септември	1786	1361	-24%
октомври	1782	1577	-12%
ноември	1636	1794	10%

През последните три месеца

Автобуси и камиони			
месец	2009	2010	промяна
септември	101	86	-15%
октомври	92	73	-21%
ноември	58	126	117%

ажбите на нови коли, сектора на загуба

нови автомобили са били първите шест месеца на 2010 г., а второто полугодие е било по-добро, твърдят от бранша

СНИМКА BLOOMBERG

Обрат Магистралите спасяват камионите

► Големите инфраструктурни проекти и строителството на магистрала спасиха от голям спад продажбата на камиони в България през 2010 г. и свиха спада за януари - ноември до 19% на годишна база. В основата е единичната сделка между "Рено Тръкс България" и "Трейс Груп Холд" АД за продажбата на 100 камиона. Сделката между вносителя на тежкотоварни автомобили и строителя на лот 2 на аутобана даде повод за оптимизъм на пазара на камиони.

► Сделката значително подобри и пазарния дял на "Рено Тръкс България", която за единадесетте месеца на 2010 г. е продала 130 камиона, или 16.95% пазарен дял. В края на ноем-

ври миналата година вносителят имаше провадени едва 36 тежкотоварни коли и 3.81% дял на пазара.

В края на ноември тази година най-много автобуси и камиони са провадени от "ТП Ивеко", което внася марката Iveco. От нея са провадени 242 машини, което е 31.55% пазарен дял. Вносителят на Mercedes - "Балкан Стар Аутомотив", е на второ място с провадени 236 автобуса и камиона, което му отрежда 30.77% пазарен дял.

► Една от основните причини за кризата и при продажбата на камиони е силното свиване на строителството, което в годините преди кризата беше основният двигател на този пазар. Много от мениджърите са на мнение, че икономическата криза и несигурността все още карат компаниите да изчакат с покупката на автомобилите си паркове.

Възстановяването на пазара се отложи за 2011 г. Отстъпките бяха основно оръжие за нови клиенти

Честно казано, 2010 г. не беше толкова добра, каквито бяха предварителните очаквания. При правенето на бюджетите в началото на годината ни се искаше възстановяването на пазара да се случи по-бързо.

Очакванията бяха за 10-15% понижение в продажбите, но в крайна сметка ще завършим годината с 25-30%, което е двойно повече от предварителните нагласи. През тази година възстановяването на пазара се отложи за 2011 г. Повечето автомобилни компании трябва да реорганизират дейността си през 2010 г. и да се приспособят към новите реалности.

Търговците ще изпратят годината на загуба, защото не е възможно при ниските нива на продажби и свитите маржове да очакваме печалба. Дружествата започнаха да залагат повече на обслужването на автомобилите след продажбата и да се

Асен Асенов,
изпълнителен директор
на "Авто Юнион Груп"

„ Най-трудният момент беше в средата на годината, когато осъзнахме, че предварителните очаквания няма да се оправдаят

надяват на печалба от този бизнес.

Нямаше лесен месец през 2010 г. Най-трудният момент беше в средата на годината, когато осъзнахме, че предварителните очаквания няма да се оправдаят. Спадът забави темпо до под 30% през втората поло-

вина на годината, а преди това беше над 40%. Имаше повече останали коли, които трябва да се продадат през второто полугодие, и процесът вече приключва.

Повишението през ноември е положителен сигнал и не трябва да се пренебрегва, но за да кажем, че кризата на пазара е свършила, трябва да се върнем към високите нива на продажби. Едва ли това ще стане по-рано от следващата година. Големият спад у нас е заради несигурността в икономиката. Сигналите са положителни, но възстановяването ще е бавно и трябва да минем границата от 25-30 хил. автомобили.

Сега правим бюджетите за следващата година и повечето колеги са на мнение, че ръстът през 2011 г. ще е 0-5%. Това е малко консервативна прогноза. Повишението през 2011 г. ще е 10-15%. Раздвижване ще има след първото тримесечие.

Все още нямаме информация за декември и за цялата година, но от изнесените данни до момента се вижда, че пазарът достигна дъното. Последните месеци показват, че сезонността в продажбите се върна на нивата от нормалните години. Изминалата 2010 г. беше трудна за целия пазар. Отстъпките бяха в основата на привличането на клиенти. Това изчерпа усилията на автомобилните вносители, защото отстъпките от 20-30% са сред най-високите в Европа.

Най-трудно беше през първото тримесечие. Втората половина на 2010 г. беше по-добра. Ноември 2010 г. показва естествения сезонен ръст, който не се случи през 2009 г., когато пазарът регистрира най-ниската си точка.

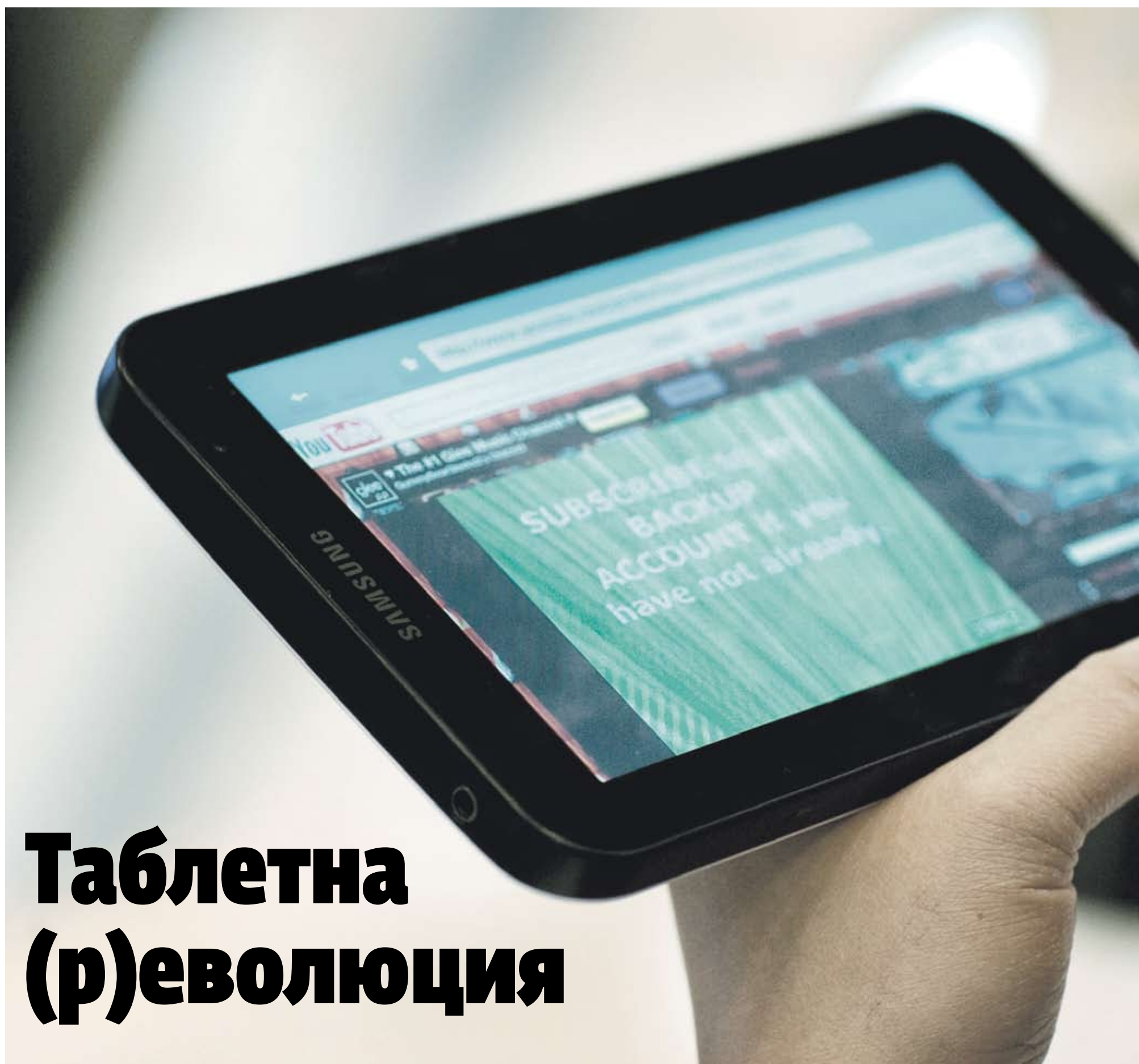
Ние сме умерени оптимисти, защото възстановяването на сезонността означава, че малкото останали клиенти, които са сигурни

Иван Антров,
бранд и PR мениджър в "Тойота Балканс"

„ За да се измъкнем от кризата, трябва да постигнем около 55 хил. продадени автомобили

за доходите и работата си, купуват. Повишението през ноември едва ли означава излизане от кризата, защото, за да се измъкнем от нея, трябва да постигнем около 55 хил. продадени автомобили. След недвижимите имоти продажбите на нови автомобили бяха най-засегнати от кризата.

Не очакваме 2011 г. да завърши с по-малко продажби от тази година. В най-лошия случай ще сме на нивата от 2010 г., а в най-добрия ще видим повишение от около 5 или максимум 10%. Тези нива обаче ще се реализират със значително по-малък финансов ресурс, защото отстъпките няма как да бъдат на нивата от 2010 г. През следващата година ще има оздравяване на пазара чрез намаляване на отстъпките, защото надпреварата за клиенти на всяка цена изправи цялата индустрия пред фалит. Това оздравяване ще превърне пазара в нормален бизнес.

Таблетна (р)еволюция

Таблетите се превърнаха от екзотични джаджи за малцина в масов продукт и пазарен хит

Таблетите се обособиха като нов сегмент от ИТ пазара в началото на 2010 г. Сега, в края ѝ, започват „таблетните войни“ - най-големите фирми производители на хардуер видяха безпрецедентния успех на продукта на Apple и се включиха в борбата за пазарен дял. И докато iPad все още държи 95% от глобалния пазар на таблети, се очаква през следващата година да бъде догонен от новото поколение Android-базирани модели, които ще наводнят пазара в началото на 2011 г.

На правилното място в правилното време

През 2002 г. Microsoft плахо се опитаха да прокарат концепцията за таблетите, но бяха подранили. През 2006 г. на премиерата на Windows Vista идеите им отпреди четири години се бяха укротили. Това, което не достигна на Microsoft през 2002 г., Apple го намери през 2010 г., като рискува и заложи реномето си на една карта - iPad.

iPad хогът на Apple
Преди премиерата на iPad

ревяотата за него бяха смесени, да не кажем откровено негативни. Беше поставена под съмнение функционалността на устройството, несигурното му пазарно позициониране и серията от липсващи функции, наложили се като стандарт в PC индустрията. Комбинацията на тези фактори със сравнително високата цена на устройството (почти двойно по-скъпо от стандартен нетбук) доведе до извода, че iPad ще се превърне в първия голям провал от i-серията продукти на Apple. Това, което анализаторите не отчетоха обаче, беше потребителската истерия, създадена около таблета на 3 април 2010 г. Започнала в САЩ, тя се разпростира по-бързо и от свински грип из целия свят и превърна iPad от прогнозиран пазарен аутсайдер в тотален бестселър.

Това, което Apple направи през пролетта, беше

да реанимира една изцяло нова пазарна ниша в ИТ сектора - таблетите. iPad застана на върха на този нов пазарен сегмент, който размести значително „хранителната верига“ на хардуерния пазар. Очаква се продуктите от този тип да се увеличат с 500% до 2014 г., а доставките на телефонни и компютърни екрани с тъч функция да нараснат в пъти заради таблетите. Според анализаторите от IDC пазарната ниша на таблетите ще нарасне до 46 млн. продадени устройства през 2014 г. от 7.6 млн. през 2010 г.

Новите изграти

В момента таблетите обособяват собствена пазарна ниша, крадейки от тази на три други типа устройства. Най-сериозно са засегнати нетбуковете, следвани от електронните книги, и на последно място са смартфоните. Очаква се дори до края на 2012 г. табле-

тите напълно да изместят нетбук устройствата, а до 2015 г. да държат 1/4 от PC сектора. Заради това интересът на всички големи хардуерни компании към предлагането на собствени модели беше повече от очакван.

Dell, HP (Hewlett-Packard) и Toshiba първи започнаха работата по собствен

таблет. В момента в България дори се предлагат разработени от Dell и Samsung. Samsung доста изненадващо изпревари хардуерните фирми с хибридно си смартфон/PC устройство от Galaxy серията.

Напрег с материала
В Азия първи се ориен-

Продукт Какво е таблетът?

▶Таблетът е мобилен персонален компютър, който вместо клавиатура разполага с екран, активирац се при допир с пръст, на който се въвеждат всички команди. За първи път терминът е използван от Microsoft през 2000 г. Основното преимущество на таблетите е

тяхната мобилност, предопределена от размера и високата им надеждност. Таблетът е моноблок и като такъв вероятността да се стигне до механична повреда в него е по-малка. ▶Тъй като тъчскрийнът е основната част на таблета, се очаква производителите и доставчиците на такива екрани да бъдат най-облагодетелствани от нарастващата популярност на устройствата.

Асер се хваща на хорото

Поточна линия за нетбук или таблети, решението трябва да се вземе бързо

Един от гигантите в производство на лаптоп и нетбук устройства Асер е третата компания след Samsung и Dell, която осъзна нуждата от таблети в портфолиото си. Осъзнавайки, че ще е трудно да преборят iPad и всички останали негови „убийци“, те се насочват към създаването на таблети, влизащи във възможно най-голям бюджетен диапазон. Смятат да стартират с 4.8-, 7 и 10.1-инчови устройства. Те ще бъдат „задвигвани“ от хибридна операционна система на Google за мо-

билни устройства Android 3.0 (Honeycomb), чиято финална версия се очаква за пролетта на 2011 г.

Асер таблетите ще са екипирани с Tegra процесори с две ядра и потребителски интерфейс, собствена разработка на компанията.

Трите модела се очаква да се позиционират ценово в рамките между 200 и 800 USD. Всеки от тях ще има слот за SIM карта, което автоматично означава поддръжка на 3G и опцията да се използват като смартфони. **П**

„Компютърната индустрия ще се ръководи от мобилните устройства благодарение на измъкването от кризата на локалните и глобалните пазари. Очакваме пазарният дял на таблетите, лаптопите и нетбуковете да достигне 90% от PC пазара през следващите три години

Джордж Шифлър,
директор „Анализи“ на Gartner

Предвидливост Инвазията на Microsoft

► На премиерата на Windows Vista беше показана дигитална маса, представяваща огромен мул-

тимътч дисплей. Vista нък се превърна в първата масова операционна система с внедрена поддръжка на технологията, а дигиталните маси станаха особено популярни в казината в Лас Вегас.

► Отново Apple обаче са

„виновни“ мултимътчът да наблезе в масова употреба. Успехът на iPhone говеде до масовото му разпространение на GSM пазара - първо сред смартфоните, а днес дори и сред най-масовите нискобюджетни устройства. **П**

Уеббазирани

Може ли десктопът да ти предложи нещо, което таблетът не

Основният аргумент срещу таблетите е: „Те не са напълно функционални компютри“. Таблетът изземва всички функции на десктопа освен в три направления:

- дизайнерски работни станции, поддържащи тежки програми за фото, 3D или архитектурно моделиране
- гейминг

- сървъри

И в трите случая става дума за изолирани ситуации, които не са типични за масовия потребител. А той стои предимно в интернет, гледа видео от свалени файлове или с директен стрийминг и работи с документи. Функции, които компютър от началото на 2002 г. ще изпълни също толкова добре, колкото и система, която е последна дума на техниката. Остават игрите, но масовият геймър отдавна не е стереотипният пълчив тийней-

джер изсипал парите за прилична германска кола втора ръка в компютъра си, а съвсем нормален човек между 20 и 35 години с гейм конзола, закачена за монитора му.

Мобилният гейминг преживява ренесанс с все порастащата популярност на сайтовете за флеш игри. Така че от функционална гледна точка за 85% от потребителите няма значение дали са закотвени пред бюро, или използват мобилно устройство от пейка в парка. **П**

Ябълката ще владее PC пазара догодина

Apple предизвика технологична революция, какви ще са последиците

Прогнозите за 2011 г. са, че продажбите на таблети ще достигнат 54.7 млн. броя, от които 37.2 млн. ще бъдат iPad. Прогнозата е на Goldman Sachs, според който експлозивните продажби на iPad ще превърнат Apple в един от най-големите дистрибутори на глобалния PC пазар и ще увеличат тройно участието на компанията в него.

За последните 15 години Apple държи около 5% от PC пазара в световен мащаб. С излизането на iPad компанията предложи уникално устройство, позиционирано ценово към масовия потребител. Прогнозата за Apple е, че

продажбите на iPad ще задминат тези на цялата Мас гама лаптоп и десктоп системи. А комбинирани те продажби на таблети и компютри ще достигнат до 11% от общия пазар на компютърна техника до края на 2011 г. Цифра, недостижима от нито един от конкурентните й.

По данни на Goldman Sachs, ако останалите производители на PC техника не се ориентират към създаването и пускането в продажба на собствени модели таблети, ще загубят над половината от пазарния дял, който държат в момента, и буквално ще го подарят на Apple. **П**

- информационна и хардуерна. Достъп по всяко време, навсякъде, за всичко. В случая таблетите са хардуерът, чрез който това може да бъде постигнато. Цялата концепция за cloud услугите има само едно изискване - уеббраузър, тъй като не се нуждае от голяма, комплексна и тежка операционна система. Факт, отчетен предвидливо от Google, които са на финалната права от пускането на собствена операционна система Chrome OS.

Задава се много сериозен сблъсък между Google и Microsoft. От едната страна е хипарски звучащата концепция на Google - свобода - мобилност - облак (wi-fi - таблети - Google Chrome), срещу „сухата“ представа на Microsoft - Офис - Windows - Windows Server. Корпоративна конфронтация от подобно ниво, в ядрото на който са заложени потребителските навици обаче, може да има само добър изход. Защото спорът ще се реши от потребителите - те ще изберат по-добрия, удобен и функционален начин, по който ще ползват PC-тата си. Интересното е, че в случай на победа на концепцията за „Облака“ Apple ще са косвен победител и ще увеличат продажбите си на смартфони и таблети. Google от своя страна пък показва, че много бързо може да промени архитектурата на мобилната си операционна система Android до Honeycomb, за да бъде ползвана с таблети. Така че, ако Microsoft не изпълни инициатива, без да е сигурна в успеха й.

Облачно бъдеще

Изпълнителният директор на Microsoft Стийв Балмър обяви, че следващият голям приоритет на компанията ще бъдат cloud базираните услуги. От създаването си през 1975 г. компанията никога не е предприемала инициатива, без да е сигурна в успеха й.

Уеббазираните софтуерни платформи са привлекателни с едно основно свое качество - свобода

тираха, че таблетите ще доведат до масова потребителска истерия. Базираният в Китай производител на е-книги Hanwang още през май пушна два таблет PC-та с мултитъч екрани - TouchPad B10 and B20. Двата модела са задвижени с процесори Intel Celeron CULV 743 и типичният за нетбуковете Intel Atom Z530. И двата работят с Windows 7 Home и имат 10-инчови екрани. Тайванските гиганти Асер и Asustek Computer също обявиха плановите си за разработката на собствени таблети, като първите модели вече са на пазара. Асер подготвят отделен бранд, докато Asus разшириха продуктовото портфолио на Eee PC серията си.

Създаващата се конкуренция между таблетите ще има две много преки икономически изражения. Първото е, че цената им ще спадне много бързо, втората е, че производителите

Кой, къде, колко и за какво усвоява европари

През 2010 г. информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС стана достъпна за всички и даде бърз отговор на много въпроси

Какъв е размерът на евро-субсидиите и за какво точно ги е получил вашият най-голям конкурент? Колко струва ремонтът на училището във вашия квартал, пред което има табела, че е финансирано по европрограма? Коя е фирмата изпълнител, използвала толкова некачествени материали, че само няколко месеца по-късно стените вече са олющени? А кога приключва проектът за изграждане на новия път до селото на баба ви и не се ли бави прекалено дълго?..

За да разберете отговора на някои от тези въпроси и на много други, не е нужно да шпионирате конкурента си или да питате в някое министерство. Единственото, което трябва да направите, е да проверите в сайта eufunds.bg. През него имате достъп до т. нар. Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на Европейския съюз в България, накратко - ИСУН (вж. карето за по-подробна навигация). От есента на тази година тя вече е достъпна не само за отделни служители в държавната администрация, но и за всички бенефициенти или любопитни потребители.

Скрито-открито

Чрез ИСУН се правят справки за усвояването на парите по всички оперативни програми - общо и поотделно, за проектите и субсидиите на отделни бенефициенти и т. н. В ИСУН обаче не всичко се вижда. Така например скрити за потребителите остават данни като БУЛСТАТ на бенефициента или телефоните за контакт с представителя на фирмата бенефициент, като целта е да се защитят

самите бенефициенти. Не са публикувани и копия от техните проекти или сключени договори, за да не се злоупотребява с тях. Например да се използват и от други потенциални бенефициенти или пък да се сканират лични данни.

Няма информация и за процеса на изпълнение на проектите.

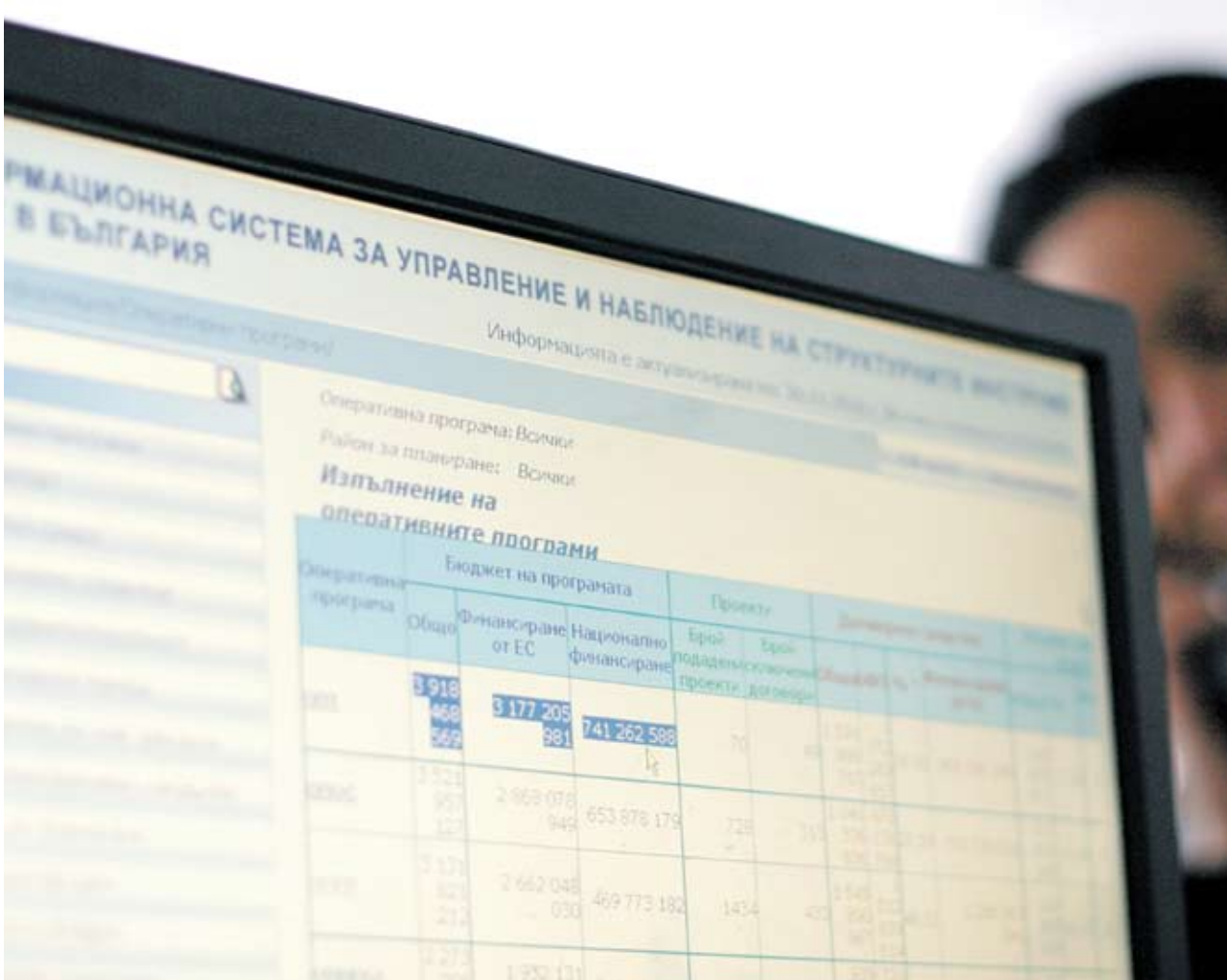
Update

В момента се работи и върху доразвиването на системата. Очаква се към края на следващата година вече да има специален модул, през който да се подават проекти или информация за отчет на проектите онлайн. С въвеждането на тази възможност приемът, обработката и отчитането на проектопредложенията ще стават не само по-бързо, но и по-лесно. Потребителите дори ще могат да следят на какъв етап от обработката се намират документите им.

Пак за догодина е предвидено системата LOTRAR, чрез която се правят прогнози за усвояването на средствата от еврофондовете, да бъде свързана с ИСУН. По този начин прогнозата ще може да стъпва на реални резултати и да се следи по-лесно изпълнението й. Предвижда се да се изгради и връзка между ИСУН и Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ). До момента информацията за засечени нередности се въвеждаше в ИСУН, и се подаваше към ОЛАФ. Друга новост ще бъде създаването на одитен модул в ИСУН, в който ще се публикуват резултати от проверките на различни одитни органи - на Европейската комисия, на Сметната палата и др.

Особености на системата

ИСУН е финансирана със средства от еврофондовете - 3 млн. лв. от Оперативна програма „Техническа помощ“ (ОПТП). Информацията в нея се обновява на всеки 15 дни. В системата е въведена информация само за седемте оперативни програ-

► В ИСУН личните данни на бенефициентите остават скрити. Не може да се проследи и етапът на изпълнение на проекта

ми, но не и за Програмата за развитие на селските райони или Оперативна програма „Рибарство“. Причината за ограничението е, че ИСУН е създадена със средства от ОПТП, чийто бюджет се формира от националния бюджет и един от структурните фондове - Европейския фонд за регионално развитие. Правилото е, че с пари от структурните фондове може да се финансират само проекти, свързани с повишаването на публичността само за тези фондове, а не например за аграрния или за фонда за рибарския сектор. Въпреки това се обсъжда интеграцията и на ПРСР, и ОПР в базата данни на ИСУН. Все още обаче не е ясно дали и тяхната база данни ще бъде публична.

Дарина Черкезова

Навигация Как да стигнем до ИСУН

- Оказва се, че за потребителите е малко трудно да намерят активния линк към ИСУН през eufunds.bg, ако влизат в сайта за пръв път.
- Линкът се намира в първата лява колона под информацията за оперативните програми.
- С червени букви е изписано „Информационна система за управление и наблюдение“, което всъщност е и входът към системата.
- Директният уебадрес

е <http://umispublic.minfin.bg/>.

- През началната страница имате достъп до обща информация за всички програми за техния бюджет, договорени и разплатени средства, както и по-подробна информация за всяка програма поотделно.
- Данните за изпълнението на всяка програма са разбити по години. Може да се намери и списък с бенефициентите по азбучен ред, по райони и по проекти.
- При търсенето на информация за бенефициента можете да въведете и филтър, например „само

акционерни дружества“, „само общини“, „само детски градини“ и т. н.

- За всеки бенефициент може да се разбере колко одобрени проекта има, за какво се отнасят, на каква стойност са и какъв е размерът на вече изплатените пари.
- Понякога бенефициентът може да участва и като партньор и изпълнител по други проекти, което също може да бъде засечено.
- Проверката може да се направи и по ключова дума, номер на проекта, сегалище на бенефициента, наименование на договора и гр.

Въпроси и отговори

Колко пари сме усвоили?

1.450 млрд. лв. са усвоени от всички седем оперативни програми към края на ноември, като сумата представлява 9.25% от общия бюджет. Сключените договори са на стойност 6.450 млрд. лв. и имат дял от 36.31%.

Колко са подадените проекти?

12 882 е броят на подадените проекти, като те са най-много по Оперативна програма „Конкурентоспособност“ - 3733.

Колко са сключените договори?

Общо 3599 са сключените договори по оперативните програми. Броят им е най-значителен по Оперативна програма „Развитие на чо-

вешките ресурси“ - 1748. Програма „Конкурентоспособност“, която е на първо място по подадени проекти, е на второ по сключени договори, като броят им е 759.

Коя е програмата „отличник“?

Оперативна програма „Административен капацитет“ е с най-голям дял усвоени средства - 23.97%, или 0.085 млрд. лв. Най-голяма сума е изплатена по Оперативна програма „Конкурентоспособност“ - 0.436 млрд. лв., което е 19.17% от бюджета на програмата. Тук обаче е нужно да се направи уточнение, че 199 млн. EUR от тези средства са свързани с инициативата JEREMIE. Парите са преведени по сметката на фонда, но реално не са стигнали до край-

ните бенефициенти.

Ако класацията се прави по размер на договорените суми, на първо място е Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ с договорена сума от 1.141 млрд. лв., или 47.56%. По програма „Транспорт“ пък са договорени 1.592 млрд. лв., което е и най-голямата договорена сума, макар че се равнява само на 29.92% от бюджета на програмата.

По коя програма резултатите са най-слаби?

По Оперативна програма „Транспорт“ са усвоени 0.205 млрд. лв., което обаче се равнява само на 5.23% от бюджета й. Най-малко пари са договорени по Оперативна програма „Техническа помощ“ - 0.010 млрд. лв., или 8.63% от бюджета й.

► Топ 5 на общините по усвоени субсидии (в млн. лв.)

Община	Брой проекти	Обща сума	Реално платени
Габрово	16	139.913	32.042
Перник	6	41.594	20.711
Благоевград	10	37.765	18.081
Белослав	3	27.154	17.959
Приморско	1	21.152	16.872

► Топ 5 на министерствата по усвоени субсидии (в млн. лв.)

Министерство	Брой проекти	Обща сума	Реално платени
Министерство на образованието, младежта и науката	12	120.802	54.852
Министерство на държавната администрация и административната реформа	13	23.541	20.768
Администрация на Министерския съвет	21	22.436	14.188
Министерство на околната среда и водите	59	50.789	8.521
Министерство на транспорта	29	29.709	7.719

236

► общини имат одобрени европроекти

59

► са одобрените европроекти на Министерството на околната среда и водите. Водомството е лидер по брой одобрени проекти

От дъното към върха

Почти във всяка община вече се изпълнява поне по един проект по програма „Регионално развитие“

Преглед Европрограми

► 2010 г. е към края си и обикновено по това време се правят равностметки за всичко свършено или несвършено през годината. Това е и формалният повод в „Пари“ да публикува преглед на програмите, финансирани със средства от европейските фондове. Целта е да бъдат открити добрите практики и промени, но и недостатъците и липсата на напредък, така че в края на следващата година резултатите да бъдат по-добри. Анализите се подготвят от консултанти и експерти в съответната област. Представяме ви последната програма в списъка - „Регионално развитие“.

Социалното и икономическото развитие на българските общини до голяма степен зависи от успешното усвояване на средствата от Оперативна програма „Регионално развитие“ (ОПРР). Програмата може да подпомогне свитите им бюджети, така че те да успеят да реализират важни инвестиционни проекти, свързани с инфраструктура, туризъм, устойчиво развитие и местно сътрудничество. Освен това част от парите се предоставят под формата на техническа помощ, т. е. има възможност да се използват и за обучения на местните власти. Добрата новина от 2010 г. е, че по-голяма част от проблемите по ОПРР вече останаха в миналото.

Забавяне с години

Към момента ОПРР може да бъде определена като програмата отличник по усвояване на средствата, но до края на 2009 г. реално усвоените субсидии бяха около 3%, а резултатите се оценяваха като незадоволителни. Бенефициентите бяха изправени пред редица проблеми при реализирането и управлението на програмата. Основният беше свързан със забавянето - и при старта, и при плащанията към бенефициентите. Процедурите за кандидатстване и изпълнение бяха изключително тежки, а разглеждането на исканията за плащане и извършването на самите

плащания отнемаше от 6 до 9 месеца.

На скорост

От последното тримесечие на 2009 и през 2010 г. се наблюдава значително ускорен темп на договаряне и разплащане по програмата. Това е резултат от оптимизираната система за управление и контрол на програмата и опростените процедури на изпълнение на проектите, както и съкратените срокове за одобрение на искания за плащания до 3 месеца. Увеличи се и размерът на авансовите плащания към общините бенефициенти до 35%. Като много положителна практика може да се посочи и активното сътрудничество от страна на Управляващия орган (УО) - Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) с общините в страната и с Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ) чрез ежеседмично провеждане на приемни дни за обсъждане на текущи въпроси.

Ефективни резултати

В резултат на всичко това до края на 2010 г. се отбелязва значителен напредък по програмата. Вече 75% от бюджета ѝ е достъпен за бенефициентите чрез различните актуални за кандидатстване мерки или чрез такива, които са приключили. Сключени са

► Изграждането на административен капацитет в общините за подготовка и управление на проекти по програма „Регионално развитие“ все още е един от бъдещите проблеми

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

490 договора за 1.7 млрд. лв., или 54% от бюджета на ОПРР. Общият размер на плащанията по договори е за 23% от размера на договорените средства. Към момента ОПРР е може би най-прозрачната и публична оперативна програма и единствената, по която ежеседмично се извършват плащания към бенефициенти. Успешно приключените проекти са повече от 70, а проектите в изпълнение - около 500, което означава, че почти във всяка община се изпълнява поне по един проект.

Към програмата има голям интерес от страна на общините и по редица грантови схеми има повече одобрени проекти от наличния ресурс. Изключително положително беше извършеното разпределение на средства по програмата към мерки с голям интерес

„Към момента програма „Регионално развитие“ е може би най-прозрачната и публична оперативна програма и единствената, по която ежеседмично се извършват плащания към бенефициенти

за общините, като тези, свързани с подкрепа на деинституционализацията, развитието на устойчив градски транспорт, интегрирано градско развитие и въвеждането на мерки за енергийна ефективност в общинските училища и детски градини.

В перспектива

През 2010 г. стартира и инициативата JESSICA - първият инструмент, който до сега е реализиран за регионално развитие и финансов инженеринг. Подписан беше договор с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и се преведе финансов ресурс. Предстои ЕИБ да обяви процедура в България за избор на финансова институция или банка, която да изпълнява функцията на фонд за регионално развитие, който да финансира проекти за публично-частно партньорство на принципа на нисколикхвени заеми за проекти в 7-те големи града.

През 2011 г. предстои също да бъдат обявени 8 грантови схеми с общ бюджет 486 млн. лв. Чрез тях ще се финансират проекти за деинституционализация на социални институции, които предлагат услуги за деца в риск, а също и за жилищна политика и раз-

витие на устойчив градски транспорт. Ще има схема и за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура, както и за маркетинг на регионалния туристически продукт и на дестинациите. Предстои да се финансира и пилотен проект за социални жилища в ромски квартали, както и за други социално уязвими групи. Планирана е и дългоочакваната схема за подпомагане на санирането на многофамилните жилищни сгради.

Улеснения за бенефициентите

В МРРБ се предприемат и нови стъпки за улесняване на бенефициентите в изпълнение на проектите и за подпомагане на финансирането на важни проекти за страната и за съответните населени места. Съфинансирането вече ще бъде осигурено от държавата, така че за всички проектопредложения, обявени след януари 2011 г., общините няма да предоставят съфинансиране, както беше досега, с изключение на проектите, генериращи приходи. Когато е възможно, проектите ще се определят директно към конкретни бенефициенти, вместо да

се кандидатства на конкурентен принцип. Например в схемата за подпомагане на общинските болници, всички, които са част от списъка с болници за приоритетно финансиране в съответствие с концепцията за реструктуриране на болничната помощ, ще имат възможност да кандидатстват за субсидии за ремонт и доставка на оборудване.

Проблемите обаче остават

Все още като проблем остава изграждането на административен капацитет в общините, особено помалките, за подготовка и управление на проекти по програмата. Голямо предизвикателство пред УО на програмата е и следващият програмен период, като е изключително важно неговото планиране и програмиране да започне отсега при широко обществено участие.

Предизвикателствата на програмата са свързани и с приноса на проектите по ОПРР за преодоляване на последствията от кризата в условията на натиск върху публичните бюджети. Необходимо е и повишаване на добавената стойност от оперативната програма и засилено използване на лостовия ефект на инструмента за финансов инженеринг в градските райони - JESSICA. Полезно би било да се потърси и опитът и добрите практики в управлението на структурните фондове и на други страни членки на ЕС.

Деница Николова
ръководител „Европейски проекти“
в консултантската
компания „ИЮ Консулт“

Визитка Коя е Деница Николова?

► Деница Николова е ръководител „Европейски проекти“ в консултантската компания „ИЮ Консулт“, която е специализирана в подготовка и управление на проекти за безвъзмездно финансиране от националните и европейски фондове.

► Тя е член на управителния съвет на Българската асоциация на консултантите по европейски програми и ръководител на две експертни работни групи - по Оперативна програма „Регионално разви-

тие“ и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

► От 2001 г. се занимава с проекти, финансирани от ЕС и други донори в България, първоначално в неправителствена организация, а от 2005 г. като бизнес консултант.

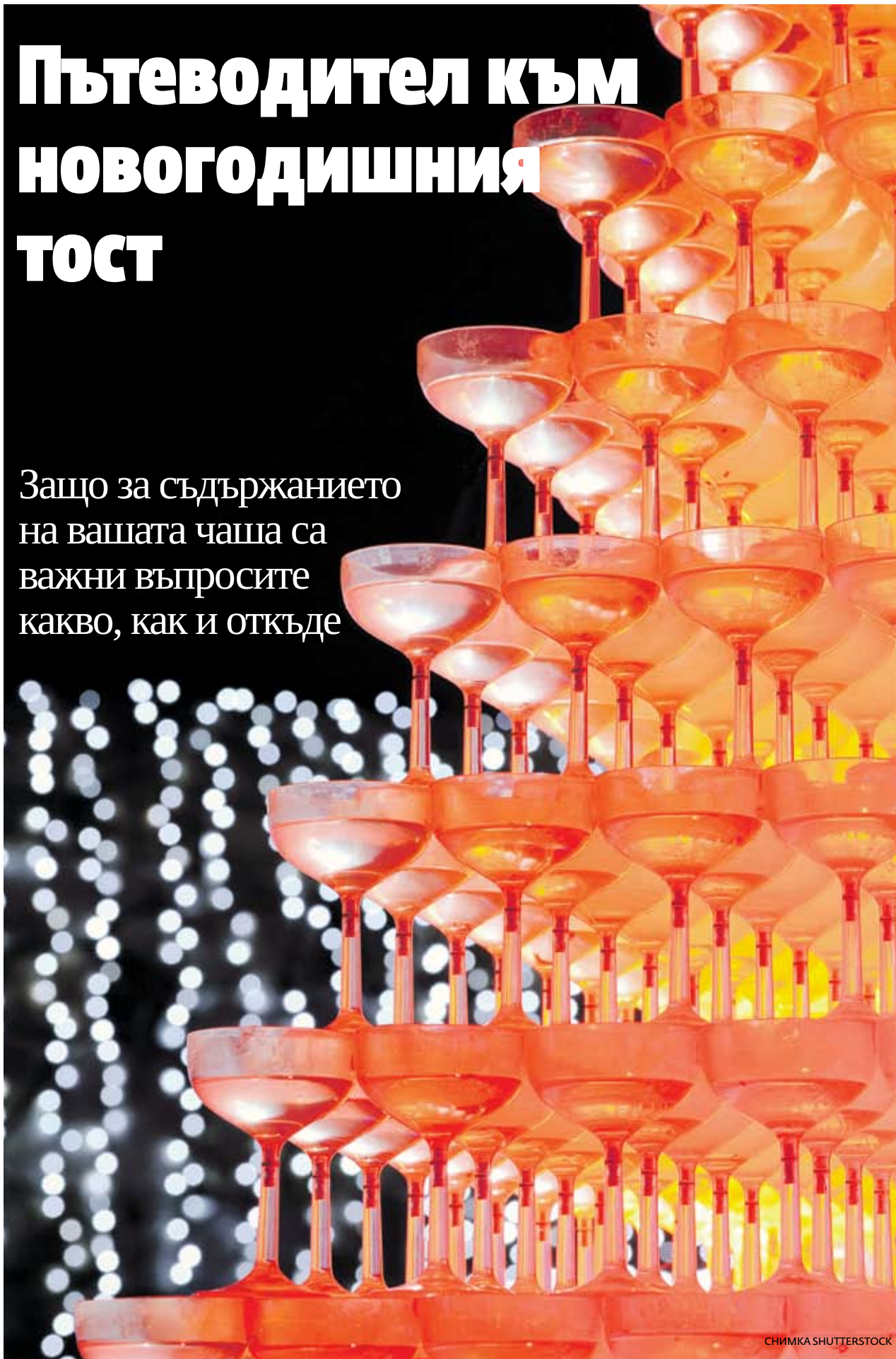
► В практиката си има повече от 80 успешно финансирани и реализирани проекти в различни области, финансирани по програми като ФАР, USAID, USEPA, както и такива, свързани със структурните фондове на ЕС.

► Завършила е „Туризъм“ в СУ „Св. Климент Охридски“ и „Управление на международни проекти“ в УНСС.

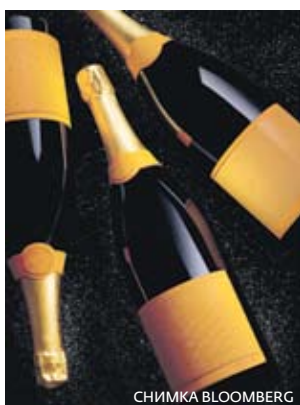
Пътеводител към НОВОГОДИШНИЯ ТОСТ

Защо за съдържанието на вашата чаша са важни въпросите какво, как и откъде

СНИМКА SHUTTERSTOCK

Етикетът

СНИМКА BLOOMBERG

Пенливите вина обикновено са сухи и екстра сухи. Специално за тях се използват термините brut и extra brut, но е възможно на етикета да стои и по-класическото sec или extra sec. Рядко те са полусухи - demi sec или сладки - doux.

Чашите

Пенливо вино се сервира в тесни и дълги (flute), или в плитки и разлати (coupe) чаши. Вторите бяха особено популярни у нас в близкото минало, но вече не са актуални. Причината не е просто мода, а фактът, че във високите и тесни чаши мехурчетата се задържат по-дълго и правят напитката, а и церемонията по пиенето ѝ още по-красива.

Поднасянето

Шампанското, съответно пенливото вино, се поднася с температура 6-8 градуса С, но за някои видове е по-подходяща 8-10 градуса С. Това често е отбелязано на бутилката. Едва ли има нужда да предупреждаваме да внимавате с отварянето, но само за информация - тапата излита със скорост 13 м/сек (близо 50 км/час).

Храната

Пенливите вина гонят госта разнообразни гастрономически съчетания. Класиката е с хайвер, дивеч, ягоди, праскови, круши. Върви и с морски деликатеси, риба, птици и бяло месо. Известната комбинация с шоколад и шоколадови бонбони всъщност никак не е добра.

Шампанско. Не. Само си мислите, че ще пиете шампанско. Всъщност в полунощ ще вдигнете чаша (или бутилка) пенливо вино. Блестящите мехурчета в него може да съдържат въглероден диоксид от България, Европа или дори Южна Африка, но едва ли ще съдържат такъв от Шампан, Франция. Освен ако не сте готови да платите трицифрена сума за това удоволствие.

Новогодишната трапеза не е Новогодишна без бутилка вино с мехурчета, което в България имаме безвкусния навик да наричаме шампанско. Е, това е лека форма на езикова небрежност и малко по-тежка форма на невисоката винена култура.

Омайно и блестящо. Що е то

Любимото ни шампанско се произвежда от броени изби единствено в областта Шампан във Франция. Името е защитено със закон още от 1891 г., така че, ако го видите изписано на бутилка, която не се казва примерно Dom Perignon, Bollinger, Krug, Moet et Chandon, Joseph Perrier, и ако не струва поне колкото един приличен уикенд за двама, спокойно можете да се обадите в Европейския потребителски център и да съобщите за злоупотреба.

Зад безпрецедентния имидж, а и цени, на шампанското стои една наистина стара традиция, която ни води към Средновековието. Още тогава френските манастири произвеждали естествено пенливо вино, но към края на XVII век монахът Пиер Периньон намерил начин да подобри технологията. На него просто му се получило по-добре от на всички останали и като резултат се родило шампанското в горе-долу съвременния му вид. Парадоксално, но то завладало първо не родната си Франция, а Англия, а после и цяла Европа като питие за кралския двор.

Технологията има значение

Днес има изключително строги правила за производството на шампанско във Франция. То винаги е купаж, като разрешените за това сортове са Пино ноар, Пино мюние и Шардоне - два червени и един бял сорт. При положение, че шампанското най-често е бяло, това сигурно ви учудва. Всъщност бяло вино съвсем спокойно се произвежда и от червено грозде. Червеният цвят се дължи само на ципата. Махнете ципата и шампанското става бяло. То отлежава задължително от 15 до 36 месеца.

Пенливи вина традиционно се произвеждат във всички винарски региони по света. Те имат своите регионални особености, но за качеството им е по-важно как са произведени. Шампанизираните вина се правят по класическа и резервоарна технология. Първият начин е престижен, но трудоемък и скъп - при него виното фермен-

тира направо в бутилката, а при резервоарната - в огромни резервоари. Това е по-евтиният начин, което се отразява и на цената.

Какво има на регала и как да го познаем

Във виноарките и хипермаркетите има разнообразие от пенливи вина, макар и специалистите да са на мнение, че тази ниша тепърва ще се отваря. Разбираемо е - след тол-

” При френските пенливи вина четете етикета: cremant значи, че виното е произведено по шампанския способ, но извън Шампан, а mousseux показва, че е правено по резервоарния метод

кова години консумация на "Искра" без друг избор предстои да учим и да развиваме вкус към пенливите вина.

Българското производство е доста ограничено, като само две марки се произвеждат по класическата технология, по която се прави и шампанското, и са позиционирани в средния клас (15 до 25 лв). Това са Brut и розе на "Едуардо Миролио" и пенливите вина на изба "Магура" - бяло brut и бяло сухо. Останалите като "Искра" се произвеждат по резервоарната технология и не блестят с особени качества, затова са и в най-ниския ценови сегмент.

Какво още

Освен тях ще намерите и пенливи вина от Франция - както шампанско в специализираните магазини, така и други видове. Четете етикета: cremant значи, че виното е произведено по шампанския способ, но извън Шампан, а mousseux показва, че са правени по резервоарния метод.

В момента в България италианските пенливи вина са сред най-продаваните. Те се наричат спуманте или асти. Това са и ключовите думи, които да търсите на етикета. Освен тях добре познато у нас в последните години е свежото и вдъхновяващо италианско просеко.

По-рядко срещани са пенливите вина от Австрия и Германия, които се наричат сект, както и испанската кава - пенливо вино, което е особено характерно за Каталуня, Риоха и въобще регионите на баските.

Новият свят все още не е успял да засенчи стара Европа в сферата на пенливите вина. Все пак у нас тази година особено успешно се продава пенливият вариант на южноафриканската изба Two Oceans главно заради умерената цена и добрия маркетинг.

Ани Когжаубанова